

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора психологічних наук, доцента Саврасова Миколи Володимировича, професора кафедри загальної психології Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» на дисертацію Чернеця Богдана Васильовича «Регулятивні чинники креативного потенціалу майбутніх фахівців економічного профілю», поданої до захисту в спеціалізовану вчену раду ДФ 58.082.043 Західноукраїнського національного університету на здобуття наукового ступеня доктора філософії із спеціальності 053 – Психологія

Актуальність теми дисертації обумовлена необхідністю поглибленого вивчення психолого-педагогічних засад розвитку креативного потенціалу майбутнього фахівця-економіста, оскільки під таким кутом зору цю проблему науковці ще не розглядали. До теперішнього часу залишається невизначеною структура, динаміка та регулятивні чинники становлення креативного потенціалу майбутнього економіста, недостатньою мірою окреслені шляхи та засоби актуалізації креативного потенціалу студентів-економістів тощо. З огляду на всі ці аргументи нагальним постає питання проведення окремих теоретичних та експериментальних досліджень у даному аспекті, що і зумовило актуальність вивчення проблеми регулятивних чинників креативного потенціалу майбутнього економіста.

Новизна дослідження та одержаних результатів. Наукова новизна дисертації Б. В. Чернеця полягає в тому, що вперше теоретично обґрунтовано та емпірично верифіковано структуру креативного потенціалу особистості майбутніх економістів, яка реалізована за рахунок базисного компоненту (зв'язок образної та вербальної креативності), соціально-креативнісного компоненту (зв'язок соціальної і комунікативної креативності із соціальним інтелектом, комунікативними та організаторськими схильностями), регулятивного компоненту (висока мотивація творчості, готовність до ризику та метакреативність), акмеологічного компоненту (самоактуалізація,

саморозвиток ціннісне ставлення до творчості та життєтворчі здібності). Додаткової уваги заслуговує розширення уявлення про вікову динаміку розвитку компонентів креативного потенціалу студентів економічного напрямку підготовки та удосконалення психологічних методів і прийомів актуалізації креативного потенціалу особистості студента-економіста.

Дисертаційна робота Богдана Чернеця виконана згідно з темою «Психодидактичні технології освітніх взаємодій та їх розвивальний потенціал» (номер державної реєстрації 0119U101004) науково-дослідної роботи випускової кафедри психології та соціальної роботи Західноукраїнського національного університету та у відповідності до плану такої роботи.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків, пропозицій. Дисертаційна робота виконана на відповідному теоретико-методологічному рівні. Проблема дослідження сформульована конкретно та чітко, формулювання мети та завдань дослідження логічно впливає з результатів роботи з джерельною базою; використані методи дослідження є методологічно виваженими та доречними, використано валідні математико-статистичні процедури дослідження, що уможливило отримання науково обґрунтованих та емпірично надійних результатів дослідження, подальше формулювання верифікованих рекомендацій щодо удосконалення психологічних методів і прийомів актуалізації креативного потенціалу особистості студента-економіста.

Загальна характеристика роботи. Кваліфікаційна наукова праця складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, висновків, списку використаних літературних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації складає 180 сторінок, з них основний зміст складає 167 сторінок. Робота включає 19 таблиць, 179 ілюстрацій (малюнки, діаграми, графіки). Список використаних літературних джерел охоплює 137 найменувань, з яких 8 іноземною (англійською) мовою.

У вступі достатньо змістовно та з необхідною повнотою наведено відомості щодо актуальності, обґрунтовано тему дисертаційного дослідження.

Автор послідовно висуває мету дослідження, досягнення якої реалізується у завданнях роботи, визначає об'єкт та предмет дослідження, узагальнено характеризує методи дослідження, конкретизує наукову новизну та практичну значущість дослідження, наводить відомості щодо апробації його результатів.

Перший розділ дисертаційної роботи присвячено аналізу феномена креативного потенціалу, що визначається як інтегральні здатності особистості, що забезпечують готовність до здійснення творчої діяльності, самоактуалізацію та саморозвиток особистості. Автор пропонує у структурі креативного потенціалу виокремлювати базисний, соціально-психологічний, регулятивний та акмеологічний компоненти. Розглянуто професійно важливі якості та компетентності економіста, що дозволяє в подальшому визначити креативний потенціал як необхідну умову успішної реалізації професійної діяльності.

Другий розділ дисертації, який присвячено характеристиці комплексу методів діагностики креативного потенціалу студентів-економістів, містив методики для дослідження образної та вербальної креативності для вивчення його базисної складової, методики вивчення комунікативних та організаторських нахилів, соціальної та комунікативної креативності та соціального інтелекту для вивчення його соціально-психологічної складової та методики для дослідження самоактуалізації, саморозвитку, життєтворчих здібностей та творчості як цінності для опису його акмеологічної складової.

У третьому розділі автором розроблено та обґрунтовано програму актуалізації креативного потенціалу студентів-економістів, що реалізована у чотири етапи – мотиваційний, основний, регулятивний та рефлексивний. Автором проаналізовано результати впровадження програми сприяння актуалізації креативного потенціалу майбутніх економістів, що дозволило підтвердити її ефективність (статистично достовірне зростання показників образної та вербальної креативності, соціальної та комунікативної креативності, самоактуалізації, життєтворчих здібностей, прагнення до саморозвитку та ціннісного ставлення до творчості тощо).

Усі ці аспекти дослідження за своєю сукупністю дозволили дисертанту якісно, детально та виважено сформулювати висновки дослідження, які повністю відображають всі результати проведеної роботи. Висновки в цілому відповідають висунутим завданням дослідження та розкривають його результати. Верифіковані автором емпіричні результати роботи дозволяють використовувати основні здобутки дисертації у психологічній практиці.

Проаналізувавши основну частину роботи можемо дійти висновку, що в ході проведення дослідження спостерігається досягнення його основної мети, а дисертація є цілком завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею.

Основні положення та результати дослідження викладені у 4 наукових працях, опублікованих у фахових виданнях з психології. Вищезгадані публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертаційної роботи. Порушень академічної доброчесності у публікаціях автора та дисертаційній роботі виявлено не було.

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Б. В. Чернеця, в той же час, можна висловити деякі зауваження та побажання, врахування яких надало б роботі більшої системності і завершеності, зокрема:

1. У першому розділі роботи в процесі аналізу концепту «креативний потенціал» слід, на нашу думку, приділити дещо більше уваги співставленню його психологічного змісту із змістом базового концепту «креативність».

2. Виявлений у дисертації емпіричний факт парадоксальності негативного зв'язку здатностей давати абстрактну назву образам у роботі з візуальним та текстуальним матеріалом, на нашу думку, потребує додаткової дослідницької уваги та належної наукової психологічної інтерпретації.

3. Попре значущість використання засобів унаочнення та візуалізації, робота, як нам здається все ж дещо перевантажена різноманітними діаграмами. Можливо, було б доречнім частину з них представити у додатках.

Побажання та зауваження не є істотними та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка являє собою оригінальне, якісне та змістовне дослідження, що виконане на високому науковому рівні.

Завершеність дисертації в цілому та її відповідність встановленим вимогам. Дисертаційне дослідження Чернеця Богдана Васильовича «Регулятивні чинники креативного потенціалу майбутніх фахівців економічного профілю» є самостійною завершеною працею, що відповідає вимогам чинного законодавства, містить нові науково-обґрунтовані дані, які є вагомим внеском у сучасну психологічну науку.

Загальний висновок. Підсумовуючи вищевказане, слід зазначити, що за актуальністю, методологічним рівнем, рівнем наукової новизни, практичним та теоретичним значенням, обсягом та змістом проведених досліджень, рівнем аргументації та верифікації дисертаційна робота Чернеця Богдана Васильовича на тему «Регулятивні чинники креативного потенціалу майбутніх фахівців економічного профілю» є самостійною і завершеною науково-дослідною роботою, в якій отримані нові обґрунтовані результати. Дисертація повністю відповідає встановленим вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року, а її автор – Чернець Богдан Васильович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 – Психологія.

Офіційний опонент:

професор кафедри загальної психології,
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
доктор психологічних наук,
доцент

Микола САВРАСОВ

Підпис доктора психологічних наук, доцента, професора кафедри загальної психології
Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний
університет» Саврасова М.В. засвідчує, _____ начальник ВК ДВНЗ «ДДПУ»
доц. Сілін Є.С.

